

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 8Co/3/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4623200336
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lenka Konštiaková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2024:4623200336.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lenky Konštiakovej a členov senátu JUDr. Vladimíra Novotného a JUDr. Adriany Kálmánovej, PhD., v právnej veci žalobcu: A. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXX, XXX XX B., zastúpený: Advokátska kancelária JUDr. Slávik a partneri, s.r.o., so sídlom Nám. M. R. Štefánika 3, 955 01 Topoľčany, IČO: 36 861 375, proti žalovaným: 1. A. C. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XX, XXX XX B., 2. E. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXX, XXX XX B., 3. A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. XXX/XX, XXX XX C., všetci žalovaní zastúpení: Advokátska kancelária Valach, Kišac, s. r. o., so sídlom Gogolova 18, 852 02 Bratislava, IČO: 36 663 051, o uplatnenie práv z porušeného predkupného práva, o odvolaní žalobcu a o odvolaní žalovaných v 1. až 3. rade proti rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. TO-4C/11/2023-167 zo dňa 29. septembra 2023, v časti náhrady trov konania, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, v časti náhrady trov konania, m e n í tak, že žalovaným v 1., 2. a 3. rade priznáva proti žalobcovi nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 1/3 s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

Žalovaným v 1., 2. a 3. rade p r i z n á v a proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške ktorého nároku rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil, že žalovaná v 3. rade je podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľností zapísaných v KN Okresného úradu Topoľčany, odbor katastrálny pre kat. úz. B. a to na LV č. XXXX ako EKN parc. č. XXX/X, lesný pozemok o výmere XXX m² v podiele X/XXX-XXX vzhľadom k celku a na LV č. XXX ako CKN parc. č. XXX/X, lesný pozemok o výmere XXXXXX m² v podiele X/XXX-XXX vzhľadom k celku. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol a o nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

2. V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal svojich práv z porušenia predkupného práva s tým, že je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností v kat. úz. B., zapísaných na LV č. XXX ako parc. č. XXXX, na LV č. XXX ako parc. č. XXX, na LV č. XXX ako parc. č. XXXX G. XXXX a na LV č. XXXX (predtým LV č. XXXX) ako parc. č. XXXX/X, pričom podielovým spoluvlastníkom týchto nehnuteľností je aj žalovaný v 1. rade a zároveň je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX ako parc. č. XXXX/X, na LV č. XXXX ako parc. č. XXX/X, na LV č. XXX ako parc. č. XXX/X G. na LV č. XXXX ako parc. č. XXXX/X G. XXX/X, pričom ich podielovým spoluvlastníkom je aj žalovaný v 2. rade a obaja žalovaní svoje spoluvlastnícke podiely nadobudli od žalovanej v 3. rade kúpnu zmluvou zo dňa 24.08.2022 v spojení s dodatkom zo dňa 10.10.2022, ktorej vklad bol povolený pod V 3050/2022. Uvedenou kúpnu zmluvou bolo porušené jeho predkupné právo ako spoluvlastníka nehnuteľností podľa § 140 Občianskeho zákonníka a podľa § 9 ods. 8 zákona č.

97/2013 Z.z. (u LV č. XXXX G. XXX), nakoľko o týchto prevodoch nebol informovaný a žalovaná v 3. rade ako predávajúca mu neponúkla svoje spoluvlastnícke podiely na odkúpenie. Následne sa listami zo dňa 31.01.2023 domáhal u žalovaných v 1. - 3. rade svojich práv vyplývajúcich z porušenia predkupného práva, avšak na jeho výzvy nereagovali. Žalobca žiadal, aby súd určil, že kúpna zmluva V3050/2022 je neplatná v tej časti, ktorou žalovaný v 1. rade nadobudol od žalovanej v 3. rade spoluvlastnícke podiely na nehnuteľnostiach v kat. úz. B. zapísaných na LV č. XXX, XXX G. XXX a zároveň je neplatná v tej časti, ktorou žalovaný v 2. rade nadobudol od žalovanej v 3. rade spoluvlastnícke podiely na nehnuteľnostiach v kat. úz. B., zapísaných na LV č. XXXX, XXXX G. XXX. Zároveň sa domáhal určenia, že žalovaná v 3. rade je podielovou spoluvlastníčkou vyššie uvedených nehnuteľností a v prípade nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX a na LV č. XXXX žiadal súd o nahradenie prejavu vôle žalovaných v 1. a 2. rade ako predávajúcich na kúpnej zmluve o prevode spoluvlastníckych podielov na týchto nehnuteľnostiach. Žalobu o určenie neplatnosti zmluvy odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 40a OZ a § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z.z. s tým, že ide o také osobitné predpisy, podľa ktorých sa možno domáhať určenia právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d/ CSP. Vzhľadom na nejednotnú rozhodovaciu prax súdov však zároveň podal aj určovaciu žalobu o určenie vlastníckeho práva žalovanej v 3. rade k týmto nehnuteľnostiam a svoj naliehavý právny záujem na takomto určení zdôvodnil odstránením stavu právnej neistoty v tom, kto je spoluvlastníkom nehnuteľností, pokiaľ išlo o napadnutými zmluvami prevádzané podiely. Žalobu v časti nahradenia prejavu vôle žalovaných v 1. a 2. rade s uzavretím kúpnej zmluvy odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 140 v spojení s § 603 ods. 3 OZ, ako aj ustanovením § 853 ods. 1 OZ s tým, že ide o iný typ žaloby, ktorý sa v ustanovení § 137 CSP neuvádza, je však prípustný, keďže vyplýva z ustanovení hmotného práva.

3. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie zistil, že žalobca si listami zo dňa 31.01.2023 voči žalovaným v 1. - 3. rade uplatnil práva z porušenia predkupného práva s tým, že proti žalovanému v 1. rade sa dovoľával podľa § 40a v spojení s § 140 OZ neplatnosti tej časti kúpnej zmluvy, týkajúcej sa nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX, XXX G. XXX a zároveň požadoval od žalovaného v 1. rade, aby mu ponúkol na predaj nehnuteľnosť zapísanú na LV č. XXXX ako parc. č. XXXX/X za rovnakých podmienok ako ju nadobudol. Rovnako tak proti žalovanému v 2. rade sa dovoľával neplatnosti kúpnej zmluvy v časti týkajúcej sa nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX, ako aj na LV č. XXXX G. XXX a vyzval žalovaného v 2. rade na uzavretie kúpnej zmluvy ohľadne spoluvlastníckeho podielu na parc. č. XXXX/X H. na LV č. XXXX za podmienok špecifikovaných vo výzve. Proti žalovanej v 3. rade sa žalobca dovoľával neplatnosti kúpnej zmluvy v časti týkajúcej sa prevodu nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX, XXX, XXX G. XXXX, ako aj nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX G. XXX. Na listy žalobcu zo dňa 31.01.2023 reagovali žalovaní v 1. - 3. rade písomne a uviedli, že s jeho návrhmi nesúhlasia, nakoľko žalovaní v 1. a 2. rade nadobudli nehnuteľnosti v dobrej viere s využitím ustanovenia § 116 OZ ako osoby blízke. Právne svoje rozhodnutie súd prvej inštancie následne odôvodnil s poukazom na § 40a veta prvá, § 116, § 117, § 136 ods. 1, 2, § 137, § 140, § 603 ods. 1, 2, § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ako aj § 2 ods. 2, § 9 ods. 7, 8 zákona č. 97/2013 Z.z. o pozemkových spoločnostiach a tiež § 137 Civilného sporového poriadku.

4. Na základe vykonaného dokazovania dospel súd prvej inštancie k záveru, že žaloba žalobcu na uplatnenie práv z porušeného predkupného práva je dôvodná iba čiastočne. V prvom rade uviedol, že v prípade prevodu spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnostiach zo žalovanej v 3. rade na žalovaných v 1. a 2. rade, hodnotiac výpovede žalovaných a svedkov jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti, dospel k záveru, že žalovaní v 1. a 2. rade sú so žalovanou v 3. rade osobami blízkymi, a preto pokiaľ došlo k prevodu spoluvlastníckych podielov žalovanej v 3. rade na žalovaných v 1. a 2. rade, tak bolo potrebné tento prevod hodnotiť ako prevod blízkej osobe. Pri prevode spoluvlastníckych podielov žalovanej v 3. rade na poľnohospodárskych nehnuteľnostiach na žalovaných v 1. a 2. rade teda nemohlo dôjsť k porušeniu predkupného práva žalobcu, a preto jeho nároky súvisiace s uvedenými pozemkami hodnotil ako nedôvodné.

5. V prípade lesných pozemkov zapísaných na LV č. XXXX G. XXX bolo potrebné prevod spoluvlastníckych podielov žalovanej v 3. rade skúmať s poukazom na ustanovenia § 2 ods. 2 a § 9 ods. 7, 8 zákona č. 97/2013 Z.z. o pozemkových spoločnostiach, keďže išlo o spoločné nehnuteľnosti spadajúce pod režim uvedeného zákona a bolo nesporné, že žalovaná v 3. rade spoluvlastnícke podiely na spoločných nehnuteľnostiach v prípade lesných pozemkov neponúkla ostatným vlastníkom podielov na spoločnej nehnuteľnosti tak, ako to vyžaduje ustanovenie § 9 ods. 8 zákona č. 97/2013 Z.z., čím došlo k porušeniu predkupného práva ostatných vlastníkov podielov (jedným z nich bol aj žalobca), pričom

bolo irelevantné, že tieto podiely previedla na žalovaných v 1. a 2. rade ako osoby blízke, pretože vyššie citované ustanovenia zákona č. 97/2013 Z.z. s takouto možnosťou nerátajú ako s možnosťou, pri ktorej nedochádza k porušeniu predkupného práva ostatných vlastníkov podielov na spoločnej nehnuteľnosti. Keďže v prípade lesných pozemkov došlo k porušeniu predkupného práva ostatných vlastníkov podielov, tak žalobca ako jeden z nich si oprávnené uplatnil nároky z porušenia predkupného práva, pričom tieto nároky premietol do žaloby o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy V3050/2022 v časti, ktorou žalovaný v 2. rade ako kupujúci nadobudol od žalovanej v 3. rade jej spoluvlastnícke podiely na nehnuteľnostiach v kat. úz. B. zapísané na LV č. XXXX ako EKN parc. č. XXX/X a na LV č. XXX ako CKN parc. č. XXX/X, I. oboch prípadoch v podiele X/XXX-XXX vzhľadom k celku a zároveň sa domáhal aj určenia, že žalovaná v 3. rade je podielovou spoluvlastníčkou uvedených nehnuteľností (už pred podaním žaloby sa voči žalovaným v 2. a 3. rade písomne dovoľával relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy v časti týkajúcej sa lesných pozemkov podľa § 40a OZ v spojení s § 140 OZ). V prípade takto sformulovaných petitív žaloby bolo potrebné vyriešiť otázku, či žaloba v časti, týkajúcej sa určenia neplatnosti kúpnej zmluvy, je žalobou o určenie právnej skutočnosti vyplývajúcou z osobitného predpisu v zmysle § 137 písm. d/ CSP a zároveň, či žalobca má naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva žalovanej v 3. rade v zmysle § 137 písm. c/ CSP. Z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Obdo/51/2021 zo dňa 20.10.2022 (judikát č. R1/2023) vyplýva, že žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu je žalobou o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d/ CSP a jej prípustnosť je podmienená existenciou osobitného predpisu, ktorý určitú osobu oprávňuje podať týmto predpisom špecifikovanú určovaciu žalobu. Podmienkou podania takejto žaloby bol teda osobitný predpis, ktorý na určovaciu žalobu jednoznačne odkazuje, pričom podľa názoru súdu ustanovenie § 40a OZ takýmto osobitným predpisom nebolo a teda neumožňuje podanie žaloby o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d/ CSP. Vyplýva to nielen z obsahu odôvodnenia citovaného uznesenia NS SR, ale súd na podporu tohto svojho názoru poukázal aj na uznesenie Krajského súdu v Nitre sp.zn. 5Co/68/2021, 5Co/74/2021 zo dňa 08.06.2022, v ktorom odvolací súd jednoznačne dospel k záveru, že ustanovenie § 40a OZ nie je osobitným predpisom vo vzťahu k ustanoveniu § 137 písm. d/ CSP (bod 72). Rovnako tak podľa názoru konajúceho súdu osobitným predpisom nie je ani ustanovenie § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv, keďže toto ustanovenie je iba ustanovením procesným a upravuje postup okresného úradu v prípade rozhodnutia súdu o neplatnosti právneho úkonu. Samé osebe však dotknutej osobe neumožňuje podať žalobu o určenie právnej skutočnosti v zmysle § 137 písm. d/ CSP. Žalobca ráta aj s takýmto názorom súdu podal taktiež žalobu na určenie vlastníckeho práva žalovanej v 3. rade k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXXX a LV č. XXX v zmysle § 137 písm. c/ CSP, ktorú súd prvej inštancie vyhodnotil ako čiastočne dôvodnú a to v časti, týkajúcej sa určenia podielového spoluvlastníctva žalovanej v 3. rade k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXXX a na LV č. XXX. Vo zvyšnej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol. Rovnako tak v prípade prevodu spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnostiach zapísaných na LV č. XXXX a LV č. XXXX dospel k záveru, že išlo o prevod spoluvlastníckych podielov na osoby blízke, a preto zamietol žalobu žalobcu aj v časti nahradenia prejavu vôle žalovaných v 1. a 2. rade ako predávajúcich na kúpnej zmluve o prevode spoluvlastníckych podielov k týmto nehnuteľnostiam.

6. O náhrade trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 2 CSP tak, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo, pretože tak žalobca, ako aj žalovaní v 1. - 3. rade (na strane žalovaných vzhľadom na obsah a spôsob uplatneného nároku išlo o nútené procesné spoločenstvo) mali vo veci iba čiastočný úspech, pričom na strane žalobcu nebolo možné brať za neúspech zamietnutie žaloby v časti určenia právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d/ CSP, nakoľko žalobca takto sformulovaným petitívom žaloby iba reagoval na súčasnú nejednotnú rozhodovaciu prax súdov v tejto otázke, a preto za neúspech u neho možno hodnotiť iba zamietnutie žaloby v časti učenia vlastníckeho práva žalovanej v 3. rade, ako aj v časti nahradenia prejavu vôle a na strane žalovaných vyhovenie časti žaloby o určenie vlastníckeho práva žalovanej v 3. rade.

7. Proti tomuto rozsudku, v časti náhrady trov konania, podali v zákonnej lehote odvolanie žalovaní v 1. až 3. rade, z dôvodu, že podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Mali za to, že súd prvej inštancie nesprávne aplikoval § 255 ods. 2 CSP, pretože správne mal aplikovať § 255 ods. 1 CSP a posúdiť trovy konania podľa pomeru úspechu strán vo veci, nakoľko úspech žalovaných výrazne prevažoval úspech žalobcu. Poukázali následne na predmet žaloby, ktorý zhrnuli do rozsahu podielov prepočítaných o výmere v m² a mali za to, že z hľadiska celkovej výmery sa žalobca domáhal práv z porušenia predkupného práva k nehnuteľnostiam o výmere 19.444,58 m² (t. j. neplatnosť kúpnych zmlúv 52,74 m², 6.083,55 m²,

určenie spoluvlastníckeho práva 6.136,29 m², nahradenie prejavu vôle 4.316 m² a 2.856 m²). Úspech žalobcu bol v rozsahu celkom dvoch parciel, tzn. lesných pozemkov o veľkosti 6,3 m² a 5.780,25 m². Z uvedeného bol podľa žalovaných založený zjavný nepomer medzi úspechom žalovaných a úspechom žalobcu, kedy žalovaní boli úspešní v rozsahu 70% a žalobca bol úspešný v rozsahu 30%. Za neopomenuteľnú skutočnosť považovali aj to, že žalobca sa svojou žalobou domáhal súbežne okrem určenia neplatnosti kúpnej zmluvy podľa § 137 písm. d) CSP, aj určenia spoluvlastníckeho práva žalovanej v 3. rade podľa § 137 písm. c) CSP, s poukazom na nejednotnú súdnu prax, avšak s tým žalovaní nesúhlasili, pričom poukázali na rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 20.04.2023 sp. zn. 8Co/38/2022, uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 25.11.2020 sp. zn. 7Cdo/268/2020, ktoré bolo publikované aj ako judikát R 14/2021. Uvedené potvrdil aj Najvyšší súd SR v rozsudku zo dňa 14.04.2021 sp. zn. 9Cdo/7/2021, a preto boli toho názoru, že rozhodovacia prax súdov v otázke formulácie petitu v časti určenia právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d) CSP nebola nejednotná, ale práve naopak ustálená. S ohľadom na uvedené dôvody navrhli, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie.

8. Do trov konania, podal v zákonnej lehote odvolanie aj žalobca a navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutej časti zmenil tak, že mu prizná právo na náhradu trov konania vo výške 100%, prípadne, aby v napadnutej časti výroku III., tento rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Bol toho názoru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Taktiež poukázal na petít žaloby a skutočnosť, že v dvoch nárokoch súd žalobu zamietol a v jednom vyhovel. V časti, v ktorej mu bolo vyhovené, bol toho názoru, že mu mal súd priznať náhradu trov konania za plný úspech vo veci.

9. Následne žalobca podal aj vyjadrenie k odvolaniu žalovaných v 1. až 3. rade, v ktorom uviedol, že žaloba bola podaná dňa 10.02.2023 a k tomuto dňu mal k dispozícii rozhodnutia súdov, citované aj v žalobe, z ktorých jestvovala nejednoznačnosť judikatúry súdov. Musel sa rozhodnúť, či žalobu a jej petít postaviť jednoznačne s rizikom, že pri chybnéj úvahe táto chyba bude nereparabilná alebo procesne postaviť žalobu na ust. § 137 písm. c), aj d) s vedomím, že jeden z petítov bude už len z procesných dôvodov zamietnutý. Bol toho názoru, že táto skutočnosť by mala byť zohľadnená pri rozhodovaní o trovách konania. Pri argumentácii, ohľadom počtu petítov, upriamil pozornosť, že petity žaloby pod bodom I. a II. vychádzajú z toho istého skutkového a právneho stavu a sú len rozdielnym procesným premietnutím do petítov. Nebolo podľa neho preto možné takým spôsobom ich posudzovať. Poukázal pritom na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/268/2019 zo dňa 25.11.2020, ktorého právna veta sedí na uvedený prípad. Porovnávanie úspechu v spore podľa toho, akej výmery sa jednotlivé petity týkajú, považoval za nesprávne a nenáležité. Nevystihovalo to podstatu sporu, v ktorom išlo o platnosť/neplatnosť právneho úkonu alebo nahradenie prejavu vôle a nakoniec určenie vlastníctva.

10. K odvolaniu žalobcu zaslali písomné vyjadrenie aj žalovaní v 1. až 3. rade, nesúhlasiac s jeho argumentom. Boli toho názoru, že žalobca bol úspešný iba v tej časti, v ktorej súd určil, že je žalovaná v 3. rade podielovou spoluvlastníčkou na dvoch parcelách, spolu o výmere 5.786,55 m² z celkových 19.444,58 m², ktoré boli žalované. Uvedená skutočnosť zakladala podľa nich zjavný nepomer medzi úspechom žalovaných a úspechom žalobcu. Následne zduplikovali svoju predchádzajúcu argumentáciu uvedenú v odvolaní, ktorú odvolací súd z dôvodu hospodárnosti konania nebude opakovať.

11. Ďalšie písomné vyjadrenia podané neboli.

12. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 CSP), po zistení, že odvolania boli podané stranami, v ktorých neprospech bolo rozhodnuté v napadnutej časti, v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolaní (§ 359 CSP, 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spĺňajú náležitosti (§ 363 CSP), viazaný rozsahom odvolaní a odvolacími dôvodmi odvolaní (§ 379 a § 380 CSP) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal odvolanie žalobcu a odvolanie žalovaných v 1. až 3. rade bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti, týkajúcej sa nároku na náhradu trov konania, je potrebné zmeniť podľa § 388 CSP, nakoľko neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie tak, že žalovaným v 1., 2. a 3. rade priznáva proti žalobcovi nárok na náhradu trov prvostupňového konania v rozsahu 1/3 s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

13. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu s poukazom na odvolaciu argumentáciu žalobcu a žalovaných v 1., 2. a 3. rade a odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol vecne správne, keď určil, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo, aplikujúc pritom ustanovenie § 255 ods. 2 CSP.

14. Odvolací súd mal v prvom rade za preukázané, že žalobca sa žalobou, podanou na Okresnom súde Nitra, síce domáhal vo všeobecnosti uplatnenia práv z porušeného predkupného práva, ale toto uplatnenie práv z porušeného predkupného práva sa skladalo z troch samostatných žalobných nárokov, v rámci ktorých žiadal jednak určenie neplatnosti kúpnych zmlúv voči žalovaným v 1. a 2. rade podľa § 137 písm. d) CSP, ako aj žiadal o určenie, že žalovaná v 3. rade je podielová spoluvlastníčka nehnuteľností, ku ktorým sa domohol relatívnej neplatnosti, podľa § 137 písm. c) CSP, a taktiež žiadal o nahradenie prejavu vôle k nehnuteľnostiam, voči ktorým relatívnu neplatnosť neuplatnil. Pri posudzovaní jednotlivých nárokov bolo potrebné vychádzať z konštantnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. 3Cdo 122/2009, 6Cdo 542/2015, 1Cdo 216/2009, 3Cdo 224/2019, 7Cdo 258/2021), z ktorej vyplýva, že spoluvlastníci ako oprávnení z predkupného práva podľa § 140 Občianskeho zákonníka pri porušení povinnosti zo strany spoluvlastníka, ktorý je povinný z predkupného práva, môžu sa domáhať 1) žalobou vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníka na tretiu osobu (podľa § 40a Občianskeho zákonníka); v tom prípade ich žaloba musí smerovať voči všetkým účastníkom zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu, pri ktorej bolo porušené ich predkupné právo, lebo tí sú pasívne legitimovaní, 2) voči nadobúdateľovi, t.j. tretej osobe ako singulárnemu právnenému nástupcovi pôvodného podielového spoluvlastníka, aby mu nadobudnutý spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil od pôvodného podielového spoluvlastníka; ak nadobúdateľ jeho výzve nevyhovie má oprávnený spoluvlastník nárok domáhať sa na súde žalobou voči nadobúdateľovi, aby bol nahradený prejav vôle nadobúdateľa, 3) uspokojí sa s tým, že mu zostáva predkupné právo, avšak už voči nadobúdateľovi. Zákon v uvedených ustanoveniach ponecháva oprávnenému spoluvlastníkovi voľbu či vôbec, prípadne, ktoré z týchto riešení si zvolí, avšak tieto riešenia je potrebné považovať za samostatné nároky a v prípade úspechu ich je potrebné aj zohľadniť v rámci určenia nároku na náhradu trov konania tak, ako to správne zohľadnil aj súd prvej inštancie. Niet pritom sporu v tom, že žalobca v časti určenia neplatnosti kúpnych zmlúv nebol úspešný, čiastočne bol úspešný v určení žalovanej v 3. rade ako podielovej spoluvlastníčky a neúspešný bol tiež v žalobe o nahradenie prejavu vôle nadobúdateľa, preto aj podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne na daný skutkový stav aplikoval ustanovenie § 255 ods. 2 CSP, avšak ho nesprávne interpretoval.

15. Podľa § 255 ods. 1, 2 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

16. Zásada úspechu v spore sa premieta v ustanovení § 255 ako esenciálne kritérium priznania náhrady trov konania. Úspech vo veci súd vždy skúma čo do právneho základu veci a čo do výšky priznaného nároku. Zásada úspechu vo veci, t. j. zásada zodpovednosti za výsledok sporu, je charakteristická pre sporové konanie a uplatní sa tak, že neúspešná strana sporu je povinná nahradiť v spore úspešnej strane trovy konania, ktoré jej vznikli. Procesný úspech sa pritom určuje vo vzťahu k predmetu sporu úspechu. Plný úspech v spore sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku, ktorým sa rozhodlo vo veci samej. Pomer úspechu je základným meradlom pre nárok na náhradu trov. Ak mala strana plný úspech v spore, prizná sa jej celá náhrada trov konania. Ak žiadna zo strán nemala v spore plný úspech, má každá z nich úspech čiastočný, a v tom prípade súd náhradu trov konania pomerne rozdelí (§ 255 ods. 2 CSP). Pomerné rozdelenie trov je jednak odrazom reálneho výsledku sporu a jednak predstavuje prevenciu, aby strany nežalovali viac, ako im podľa hmotného práva patrí.

17. Uvedené bol aj daný prípad, kedy strany sporu, t.j. aj žalobca, ako aj žalovaní v 1., 2. a 3. rade mali pomerný úspech a neúspech v spore. Uvedené správne aplikoval aj súd prvej inštancie v rámci zákonného ustanovenia § 255 ods. 2 CSP, avšak dospel k záveru, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania. Voči uvedenému namietali strany sporu, pričom žalovaní v 1. až 3. rade poukazovali na tri nároky, ktoré následne premietli do vyčíslenia pomerov podľa rozlohy nehnuteľností – úspech a neúspech a žiadali o aplikáciu § 255 ods. 1 CSP. Naproti tomu žalobca žiadal rozhodnúť

o každom nároku samostatným výrokom o trovách konania tak, že mu bude za II. výrok priznaná plná náhrada trov konania. V odvolaní pritom nepoprel, že v dvoch nárokoch súd žalobu zamietol.

18. Odvolací súd vychádzajúc z uvedeného bol toho názoru, že predmetom žalobného petitu boli tri nároky (v odvolacom konaní nesporné), v rámci ktorých žalobca bol vo väčšom rozsahu úspešný v jednom nároku a v dvoch nárokoch bol úplne neúspešný. Nakoľko však odvolací súd nevzhliadol žiaden rozumný dôvod, aby si strany v prípade čiastočného úspechu nahrádzali trovy konania navzájom, časť, ktorá sa prekrýva, odpočítal, v dôsledku čoho mal za to, že úspech žalobcu bol v rozsahu 1/3 a úspech žalovaných bol v rozsahu 2/3, z čoho sa tieto nároky vzájomne kryjú v rozsahu 1/3 a úspech žalovaných v celom spore tak predstavoval 1/3 (2/3- 1/3). Nesúhlasil pritom s argumentom súdu prvej inštancie, že nie je možné na strane žalobcu brať za neúspech zamietnutie žaloby v časti určenia právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d) CSP, nakoľko žalobca takto sformulovaným petitom žaloby iba reagoval na súčasnú nejednotnú rozhodovaciu prax súdov v tejto otázke, pretože sám žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaných v 1. až 3. rade uviedol, že sa musel rozhodnúť, či žalobu a jej petit postaviť jednoznačne s rizikom, že pri chybnéj úvahe táto chyba bude nereparabilná alebo procesne postaviť žalobu na ust. § 137 písm. c), aj d) s vedomím, že jeden z petitov bude už len z procesných dôvodov zamietnutý. Z uvedeného teda vyplýva, že sám žalobca v tejto časti žaloby počítal s jedným zamietajúcim petitom. Čo sa týkalo názoru, že táto skutočnosť by mala byť zohľadnená pri rozhodovaní o trovách konania, v uvedenom skutkovom tvrdení sa podľa názoru odvolacieho súdu žalobca odvoláva na § 257 CSP, avšak okrem poukazu na nejednotnú rozhodovaciu prax žiadne existujúce dôvody hodné osobitného zreteľa odvolaciemu súdu nepreukázal. Práve naopak žalovaní v 1. až 3. rade poukázali na judikatúru, ktorá v priebehu súdneho konania ustálila rozhodovaciu prax a žalobca žiadnym spôsobom nereagoval na toto ustálenie procesným nárokom, ktorým by znížil trovy konania. Za situácie, kedy žalovaní v 1. až 3. rade od začiatku sporu žiadali žalobu zamietnuť a vynaložili na svoju obranu náklady, podľa názoru odvolacieho súdu nemožno ich sankcionovať tým, že im tieto trovy napokon nebudú priznané vôbec. Práve takéto rozhodnutie o trovách konania by bolo vo vzťahu k žalovaným v 1. až 3. rade nespravodlivé. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na zásadu „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. „práva patria len bdelym“, teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú nielen včas, ale aj riadne s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením, či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžr/38/2011).

19. Rovnako tak na daný skutkový a právny stav nemožno aplikovať žalobcom namietaný judikát R 14/2021, nakoľko ten reflektuje na situáciu, kedy je súd povinný vyzývať na úpravu petitu, resp. náležitosti žaloby a netýka sa riešenia trov konania, keď strana sporu zastúpená právnym zástupcom „pre istotu“ žiada o vydanie petitu podľa § 137 písm. c) a aj písm. d) na rovnakom skutkovom a právnom základe. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že žalobca nežiadal o alternatívny petit, ale bol si vedomý toho, že obstojať len jeden z uplatnených petitov.

20. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd námietky žalobcu voči rozhodnutiu súdu prvej inštancie v časti nároku na náhradu trov konania vyhodnotil za nedôvodné a námietky žalovaných v 1. až 3. rade za čiastočne dôvodné a mal za to, že súd prvej inštancie nerozhodol správne. Bol toho názoru, že súd prvej inštancie nesprávne stanovil výšku úspechu strán sporu (50% ku 50%), pričom správne mal byť úspech strán sporu v pomere 1/3 ku 2/3, v dôsledku čoho bolo dôvodné priznať žalovaným v 1., 2. a 3. rade právo na náhradu trov konania v rozsahu 1/3 za situácie, že odvolací súd v danej veci nevzhliadol dôvod hodný osobitného zreteľa s poukazom na § 257 CSP.

21. Preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku, týkajúcom sa práva na náhradu trov konania, zmenil podľa § 388 CSP tak, že žalovaným v 1., 2. a 3. rade priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov prvostupňového konania v rozsahu 1/3 s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

22. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 396 ods. 1, 2 CSP a § 255 ods. 1 CSP tak, že v odvolacom konaní plne úspešným žalovaným v 1., 2. a 3. rade priznal voči neúspešnému žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (100 %) s tým,

že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník (§262 ods. 2 CSP).

23. Senát odvolacieho súdu prijal toto rozhodnutie pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).